

در پاسخ به نگرانی های فعالان و دوستداران میراث فرهنگی اعلام شد

تله کابین طاق بستان هنوز مجوز نگرفته است

گزارش

نادر نینوایی
خبرنگار

مدیرکل ثبت و حریم آثار و حفظ و احیای میراث معنوی و طبیعی وزارت میراث فرهنگی در گفت‌وگو با «ایران» مطرح کرد، وزارت میراث فرهنگی هنوز تصمیمی درباره ساخت تله کابین طاق بستان نگرفته و تصمیم‌گیری درباره این پروژه پرچالش را به بعد از ارسال مستندات شهرداری کرمانشاه موکول کرده است.

آغاز ماجرا

بحث ایجاد تله کابین در طاق بستان یکی از طرح هایی است که از دو دهه پیش مطرح بوده و مخالفان و موافقان سرسختی دارد. دوستداران میراث فرهنگی و محافظان محیط زیست در ردیف مخالفان این طرح قرار می گیرند. فعالان میراث فرهنگی معتقدند که ایجاد تله کابین می‌تواند حریم حفاظتی و حریم منظر این طاق بستان را مخدوش کرده و همچنین موجب از دست رفتن شانس ثبت جهانی طاق بستان و محوطه پارینه سنگی اطراف آن شود. فعالان محیط زیست نیز بر خطر افزایش تولید و رها شدن زباله در منطقه و آسیب دیدن و حتی از بین رفتن گونه‌های گیاهی منطقه نظر دارند.

در سوی مقابل اما گروهی از مدیران شهری نیز در ردیف موافقان طرح قرار می گیرند و معتقدند که ایجاد تله کابین می‌تواند زیرساخت‌های گردشگری پیرامون طاق بستان را ارتقا دهد. در فته‌های اخیر اما گمانه‌زنی‌ها در خصوص به جریان افتادن پروژه تله کابین قوت گرفته که دوباره به اعتراض فعالان حوزه میراث فرهنگی و محیط‌زیست انجامیده است. سال ۱۴۰۱ هم گروهی از مردم و دوستداران و دغدغه‌مندان میراث فرهنگی و محیط‌زیست با ایجاد کارزاری مردمی خواستار جلوگیری از احداث تله کابین شدند.

آن کارزار و مخالفت، پروژه را متوقف کرد اما اخیراً رزمه‌های اجرای دوباره طرح شنیده شده است. آن‌طور که مدیرکل ثبت و حریم آثار و حفظ و احیای میراث معنوی و طبیعی وزارت میراث فرهنگی به «ایران» گفته تاکنون تصمیم‌گیری نهایی برای ایجاد تله کابین انجام نشده است و موافقت نهایی زمانی حاصل می‌شود که تمامی جوانب امر سنجیده شود و در این مسیر نیز حفاظت از میراث فرهنگی در اولویت قرار دارد.

اهمیت دشت کاهور از زیبایی ها

فعالان میراث فرهنگی در این روزها از دل‌نگرانی‌ها در خصوص ایجاد تله کابین در محوطه تاریخی طاق بستان می‌گویند و مخاطرات عرصه، حریم و آثار پارینه سنگی، اشکائی و ساسانی خفته در دل این منطقه را گوشزد می‌کنند. آنها همچنین خواستار موضع‌گیری وزارت میراث فرهنگی در این خصوص هستند. به عقیده برخی، ایجاد تله کابین و توسعه گردشگری ممکن است در آینده لزوم تعریض معبروآب رفتن حرایم را در بر داشته باشد، آنچه که خود تهدیدی جدی برای محوطه تاریخی طاق بستان شمرده می‌شود. علیرضا ایزدی، مدیرکل ثبت و حریم آثار و حفظ و احیای میراث معنوی و طبیعی در خصوص چالش‌ها و مخاطرات ایجاد تله کابین در اطراف طاق بستان به «ایران» گفت: «سال‌هاست که بحث تله کابین طاق بستان مطرح بوده و از اوایل دهه ۱۳۸۰ که خودم در کرمانشاه مسئولیت داشتم تا الآن، این بحث مطرح بوده است. در سال‌های ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ نیز سه طرح در این رابطه پیشنهاد شد که پژوهشگاه میراث فرهنگی با یکی از آنها موافقت اولیه کرد تا طبق چهارچوبی و با در نظر گرفتن ملاحظات نظیر اینکه سازه تله کابین و محفظه آن چگونه باشد

یا پایه‌های آن به چه شکل بوده و چه ارتفاعی داشته باشند، طرح پیگیری شود.» وی در پاسخ به این پرسش که آیا راه‌اندازی تله کابین در آینده لزوم تعریض معبرو به موجب آن در خطرافتادن حرایم را ایجاد نمی‌کند، ابراز داشت: «این گونه نیست که نیاز به تعریض معبر باشد و می‌توان مثل بسیاری نمونه‌های دیگر شرایط را با ظرفیت محدود نیز تعریف کرد. البته آنچه که مطرح می‌کنم به منزله این نیست که کاملاً با این موضوع موافقم.

موافقت زمانی حاصل می‌شود که تمامی جوانب امر سنجیده شود و بدانیم پایه‌های تله کابین چه شرایطی دارند و در کجا نصب می‌شوند، چه ارتفاعی برای آنها در نظر گرفته شده و چه باری قرار است بر آنها منتقل شود.»

این مقام مسئول خاطرنشان کرد: «از تمام اینها مهم‌تر این است که در این منطقه دشتی به نام دشت کاهو داریم که محوطه پارینه سنگی در آن واقع شده است. این محوطه پارینه سنگی واجد ارزش است و دوستان در استانداری تقبل کرده‌اند که بالغ بر دو میلیارد تومان تأمین اعتبار کنند. بنابراین ابتدا باید گمانه‌زنی‌هایمان را انجام دهیم تا ببینیم شرایط منطقه دشت کاهو عرصه و حریم آن چیست و داده‌های مربوط به تله کابین را هم داشته باشیم و بررسی کنیم.

در نهایت اگر پس از بررسی‌ها مشخص شود که طرح تله کابین با ضوابط میراث فرهنگی تعارضی ندارد، با اجرای طرح موافقت می‌کنیم؛

اما چنانچه (طرح تله کابین) با ضوابط میراث

در تعارض و تضاد باشد یا تعارضی برای منطقه

و محوطه داشته باشد، قاعدتاً همه مسئولان

از جمله شهردار و استاندار که پیگیر موضوع

هستند، اولویتشان حفاظت و حراست از میراث

فرهنگی است. این منطقه در فهرست موقت

ثبت جهانی قرار دارد.»

ایزدی در پاسخ به این پرسش که آیا مجوزهای

مربوطه برای احداث تله کابین اخذ شده است،

گفت: «هنوز باید داده‌ها را به میراث فرهنگی

بدهند.»

وی در پاسخ به این پرسش که آیا با ایجاد

تله کابین در نزدیکی طاق بستان موافق است

یا خیر؟ ابراز داشت: «من با ایجاد زیرساخت

گردشگری موافقم، اما باید دید آیا در این منطقه

ایجاد تله کابین بهتر است یا ایجاد یک مجموعه

یا مثلاً یک پل معلق یا تله سیز. بررسی این

موارد نیاز به کار کارشناسی دارد و باید برآورد

کنیم وضعیت چگونه است. طاق بستان در

چرخه خدمات‌دهی اش به عنوان یک مقصد

گردشگری، مقصد خوبی نیست؛ علت نیز

آن است که زیرساخت‌های آن به طور کلی

زیرساخت مناسبی که سلاقی مختلف را تأمین

کند، نیست. تأکید و اشاره من البته به تله کابین

نیست و بحثم این است که بتوانیم یکسری

زیرساخت‌های گردشگری فراهم کنیم و چنین

زیرساخت‌هایی هم قاعدتاً به رونق گردشگری

کمک می‌کند. امروز در نزدیکی دیوار چین هم

تله کابین وجود دارد؛ علم و تخصص برای همه

مسائل پاسخ دارد و این گونه نیست که راهکاری

وجود نداشته باشد، اما در نهایت رعایت ضوابط

میراث فرهنگی واجب و اجابت است.»

او، در پاسخ به این پرسش که آیا ایجاد تله کابین

در نزدیکی طاق بستان مشکلی برای پرونده ثبت

جهانی آن به وجود نمی‌آورد، گفت: «چنانچه

چنانچه

(طرح

تله کابین) با

ضوابط میراث

در تعارض و

تضاد باشد

یا تعارضی

برای منطقه

و محوطه

داشته باشد،

قاعدتاً همه

مسئولان از

جمله شهردار

و استاندار که

پیگیر موضوع

هستند،

اولویتشان

حفاظت

و حراست

از میراث

فرهنگی

است. این

منطقه در

فهرست

موقت ثبت

جهانی قرار

دارد. بررسی

این موارد

نیاز به کار

کارشناسی

دارد و باید

برآورد کنیم

وضعیت

چگونه است.

طاق بستان

در چرخه

خدمات‌دهی‌اش

به عنوان

یک مقصد

گردشگری،

مقصد خوبی

نیست

ایجاد تله کابین با حریم‌ها تعارضی نداشته باشد، مشکلی به وجود نمی‌آورد اما چنانچه تعارضی وجود داشته باشد، مشکل ایجاد می‌کند. جهت بررسی موضوع نیز تاکنون داده و اطلاعاتی به ما ارائه نشده است. قطعاً تا زمانی که بررسی‌ها انجام نشود، مجوزی اعطا نمی‌شود.»

مخاطرات ایجاد تله کابین

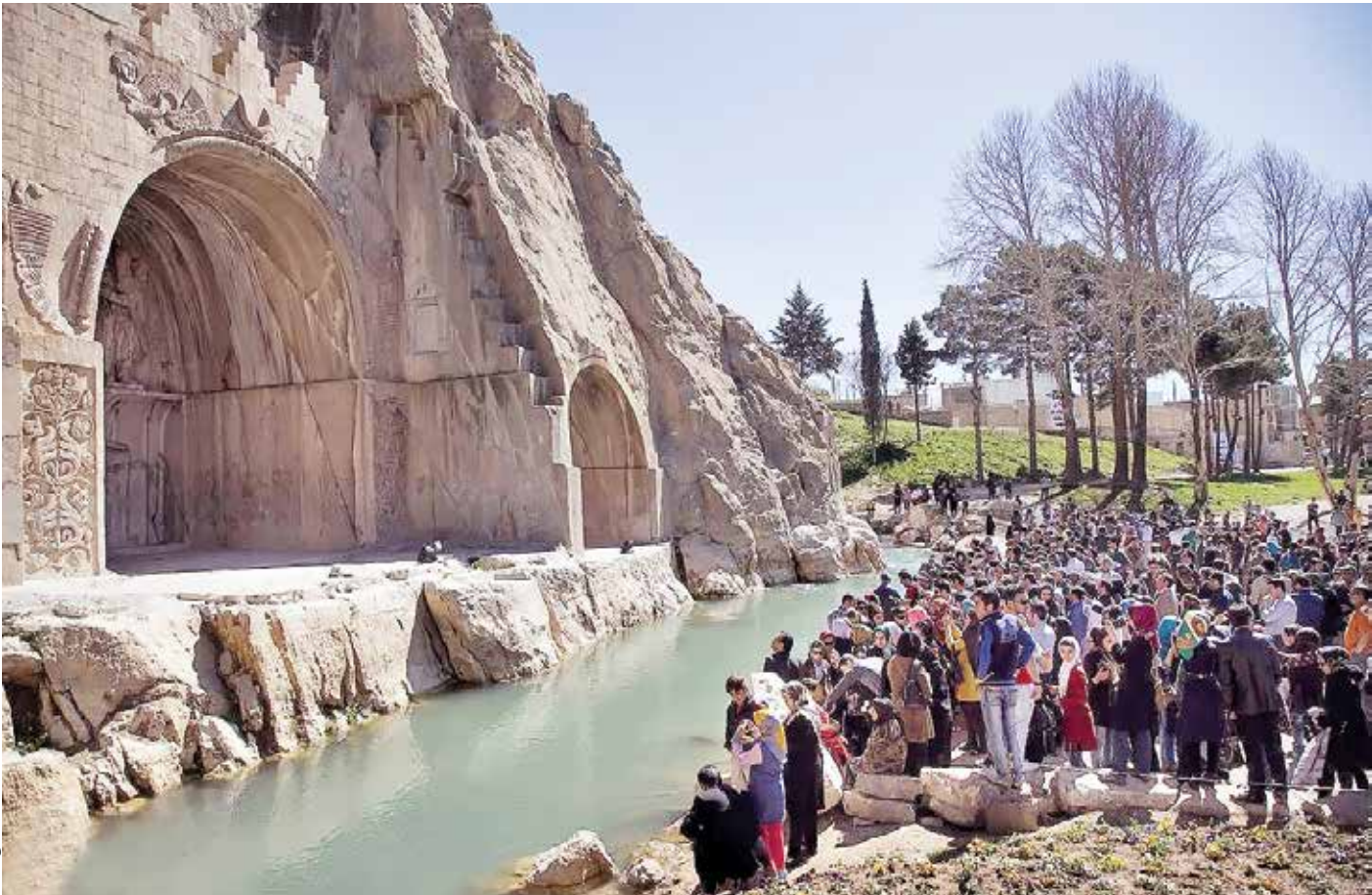
در طاق بستان ملبجه مهدی‌آبادی، کارشناس ارشد مرمت و مدیر سابق پایگاه میراث فرهنگی طاق بستان، در خصوص مخاطرات ایجاد تله کابین در این منطقه به «ایران» گفت: «جداً از بحث ثبت جهانی طاق بستان، باید اذعان کرد در ابتدا این آثار تاریخی برای خودمان مهم هستند. حتی اگر به دنبال آن نباشیم که ثبت جهانی شود، باید در نظر داشت که کارشناسان میراث فرهنگی یک عرصه و حریمی را برای این اثر تأیید کرده‌اند. این

تعیین عرصه و حریم از سوی کارشناسان یقیناً بی‌دلیل نبوده و ملاحظات کارشناسی برای آن وجود داشته است. در یکی از بندهای عرصه و حریم در خصوص جایی که قصد دارند تله کابین را بسازند، نوشته شده هر گونه تغییر محیط اعم از تغییر در ساختار کوه‌ها، طبیعت و موارد دیگر ممنوع است. این مصوبه وزارت میراث فرهنگی است که پیش از این هم ابلاغ شده است. بنابراین تیم‌هایی از وزارت میراث فرهنگی روی این موضوع کار کرده‌اند تا به دستورالعمل نهایی رسیده‌اند و میراث فرهنگی نیز آن را ابلاغ کرده است. وقتی وزارتخانه حریمی را مصوب و ابلاغ کرده، نمی‌توانیم خواستار ساخت‌وساز روی این حریم شویم و بگوییم که ایرادی ندارد آن را نادیده بگیریم.»

وی در توضیح اینکه بر چه اساس برخی این ادعا را مطرح می‌کنند که میراث فرهنگی مجوز ساخت تله کابین در طاق بستان را پیش از این

داده است، گفت: «در آخرین سالی‌های دولت اصلاحات شهرداری کرمانشاه طرحی برای ایجاد تله کابین داشت و قرار بود از کنار میدان «پدر» و «بیمارستان امام حسین» ایستگاه اول تله کابین را بزنند و بعد از روی سر طاق رد شود. همان زمان از سوی میراث فرهنگی با طرح مخالفت شد.

جدای عبور از روی طاق، مجریان طرح می‌خواستند پایه دوم تله کابین را در گورستان تاریخی بزنند که حاوی گورخمره‌ها و دهکده اشکائی بود. درآن مقطع مجریان مدعی شدند برای آنکه به گورستان آسیب وارد نشود، پایه را در جای دیگری نصب می‌کنند. در همان زمان نهایتاً در نامه میراث فرهنگی ذکر شد در صورتی با احداث تله کابین در طاق بستان موافقت می‌شود که با آثار تاریخی برخورد نشود و چنانچه هنگام ساخت پایه‌ها به میراث فرهنگی برخوردند، شهرداری (به عنوان مجری طرح)

عکس: بهمن‌داری‌الیزا

بدون آنکه ادعای خسارت کند، باید اجرای طرح را متوقف کند. بنابراین اینکه می‌گویند میراث فرهنگی موافقت کرده صحت ندارد و میراث فرهنگی مشروط به شروطی خاص در آن مقطع ابراز موافقت کرده است. در نهایت تله کابین که اگر پایه را جابه‌جا کنند، خطر همان زمان از سوی میراث فرهنگی با طرح سقوط کابین وجود دارد و احداث تله کابین منتفی شد اما تجهیزات ایجاد تله کابین را قبل از امکان‌سنجی با فاینانس خریده بودند. بعد هم طرح‌های جدیدی برای احداث تله کابین در طاق بستان مطرح کردند که با هیچ‌یک از طرح‌های جدید آنها موافقت نشده است. بنابراین ارجاع به طرح اولیه برای احداث تله کابین صحیح نیست.»

از امکان‌سنجی با فاینانس خریده بودند. بعد هم طرح‌های جدیدی برای احداث تله کابین در طاق بستان مطرح کردند که با هیچ‌یک از طرح‌های جدید آنها موافقت نشده است. بنابراین ارجاع به طرح اولیه برای احداث تله کابین صحیح نیست.»

مهدی‌آبادی، در پاسخ به این نکته که آیا نمی‌شود آن‌طور که برخی مخالف نیست اما باید فرهنگ می‌گویند، مثل برخی نقاط تاریخی جهان با کمک فناوری چالش‌های میراثی را برطرف و زمینه احداث تله کابین را فراهم کرد، گفت: «کسی با تله کابین مخالف نیست اما باید ضرورت آن سنجیده شود. ممکن است در جوار آثار تاریخی کشورهای دیگر هم تله کابین باشد؛ در کنار برج ایفل هم رپ‌لاین نصب شده است اما صرفاً دو سیم برای آن نصب شده که نه در حریم منظر و نه در عرصه اثر، تأثیری ندارد.»

گورستان تاریخی تخریب می‌شود

وی افزود: «هر اقدامی باید با مطالعه انجام شود و باید بدانیم که مثلاً ایجاد لرزن‌های تله کابین چه مخاطراتی در پی دارد و محیط زیست منطقه چقدر از ایجاد تله کابین تأثیر می‌پذیرد. بالاتر از اینها باید بسنجیم که اصولاً احداث این تله کابین چقدر برای طاق بستان ضرورت دارد. در نظر داشته باشید ایجاد «مجموع تقریری هوشمند» که در تبلیغات‌شان عنوان کرده‌اند و نیز تله کابین، نیازمند عبور و مرور خودرو است و مساله تعریض معبر و به دنبال آن خطر تخریب گورستان تاریخی منطقه در آینده وجود دارد. بنابراین مخاطرات احداث تله کابین و مجتمع گردشگری بیش از چند پایه و سیمی است که قصد نصب آن را دارند و باید این مخاطرات جدی گرفته شود.»

و شکار برای جوانان باشد. جوانان پس از آموزش‌های لازم می‌توانستند در طبیعت به شکار بپردازند.

جسمانی برای مقابله با دشمن بوده است. بنابراین با توجه به محدود بودن این شکارگاه، می‌توانست محلی برای آموزش فنون جنگ

می‌شود، بلکه مسیر زیبای کرمانشاه به طاق بستان را بی‌روح کرده است.» رهبر، محوطه باستانی شکارگاه خسرو را مربوط به سال‌های پایانی دوره ساسانی می‌داند که به وسیله دیوار قطوری محصور شده بود. بیشتر باستان‌شناسان ایرانی و خارجی این اثر باستانی را با توجه به نقوش برجسته در طاق که تصویری از شکارگاه دارد، شکارگاه خسرو پرویز می‌دانند. گفته شده انواع شکار از نقاط مختلف جمع‌آوری و به این شکارگاه محصور منتقل می‌کردند تا هر گاه شاه تمایل به شکار داشت، شکاربانان شکارها را م دهند تا شاه با و هزینه زیاد به ایجاد منوریل از شهرستان کرمانشاه تا طاق بستان دست‌زدند. این سازه اکنون به صورت هیولایی در جلوی دید مردم قرار گرفته است. قرار بود این سازه تا داخل محوطه باستانی ادامه یابد که خوشختانه با اعتراض مردم به صورت موقت متوقف شده است. این منوریل با ظاهری خشن، نه تنها باعث تخریب حریم منظری طاق بستان

طاق بستان (خسرو) کاوش داشته است، در گفت‌وگو با «ایران» می‌گوید: «نه تنها نباید اقداماتی غیرکارشناسانه به قصد کوچک کردن عرصه صورت گیرد، بلکه در تعیین حریم نیز بر اساس ضوابط و قواعد علمی عمل شود.» او می‌گوید: «ساخت‌وسازهای غیرقانونی که در این محوطه صورت گرفته باید تخریب شوند. ظاهراً برخی از مقامات مسئول اعتقاد به ارزش‌های فرهنگی ندارند یا آینده‌نگر نیستند، به همین دلیل شاهد تخریب آثار باستانی در کشور هستیم. چند سال پیش مسئولان و مقامات کرمانشاه با تصمیم غیرکارشناسانه و با هزینه زیاد به ایجاد منوریل از شهرستان کرمانشاه تا طاق بستان دست‌زدند. این سازه اکنون به صورت هیولایی در جلوی دید مردم قرار گرفته است. قرار بود این سازه تا داخل محوطه باستانی ادامه یابد که خوشختانه با اعتراض مردم به صورت موقت متوقف شده است. این منوریل با ظاهری خشن، نه تنها باعث تخریب حریم منظری طاق بستان

ایجاد یک مدرسه در سطحی وسیع که هم باعث تخریب آثار شد و هم به حریم منظری این شکارگاه لطمه جدی وارد آورد. جای تعجب است که علاقه به تخریب آثار باستانی، هم در گذشته و هم در زمان حال بین برخی از مسئولان وجود دارد که البته بخش مهم آن به دلیل عدم آگاهی به ارزش‌های آثار باستانی است. آثار باستانی هر کشور نشان‌دهنده فرهنگ و تمدن و هویت ملی است؛ در صورتی که در جهت حفاظت آثار فرهنگی اقدامات اساسی صورت گیرد، می‌تواند به شکوفایی اقتصادی آن کشور بینجامد. کشورهایی مانند یونان، ایتالیا، اسپانیا و حتی ترکیه از طریق جذب توریست درآمد‌های ارزی قابل توجهی دست یافته‌اند. مسئولان باید بدانند چنانچه هر اثر باستانی و تاریخی به هر دلیلی تخریب یا مخدوش شود، ضربه سختی به فرهنگ و تمدن و همچنین به اقتصاد خواهد زد. مهدی رهبر، باستان‌شناس که طی دو فصل در سال‌های ۱۳۸۸ و ۱۳۸۹ در محوطه شکارگاه

گزارش

زهراکشوری

دبیر گروه زیست‌بوم

چندی پیش بود که مدیرکل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی کرمانشاه خبر از بازنگری عرصه و حریم شکارگاه خسرو در طاق بستان داد؛ خبری که موجب دل‌نگرانی محققان و دوستداران آثار باستانی شد، چرا که واژه بازنگری در قاموس برخی از مقامات، به معنای محدود کردن عرصه‌های باستانی برای ساخت‌وساز است. در دوره‌های قبل از انقلاب نیز با ایجاد بلواری، شکارگاه خسرو به دو قسمت شرقی و غربی تقسیم شده بود. تمام بخش غربی در اثر بی‌توجهی مسئولان به منطقه مسکونی تبدیل شد. بخش شرقی نیز از ایجاد ساخت‌وسازها مصون نماند، از جمله

آثار باستانی

هر کشور

نشان‌دهنده

فرهنگ و

تمدن و

هویت ملی

است؛ در

صورتی که

در جهت

حفاظت

آثار فرهنگی

اقدامات

اساسی

صورت گیرد